O93, f. 30va; V630, f. 68ra; N442, f. 66ra; I83, f. 142vb; VD38, f. 136ra; SG670, p. 287a P9629, f. 42r: Bcan4, f. 106r; E97, f. 77ra; P102; BII13, f. 119vb; S105, f. 104v

INCIPIUNT[a] DECRETA[b] EUSEBII PAPAE[c]

Bcan4: I

P102; BII13: I Quid fieri debeat de hereticis conversis

[H. 1] Carissimis[d] fratribus et deo dilectis <E97, f. 77rb> episcopis omnibus per Gallicanas provincias[e] constitutis <S105, f. 105r> Eusebius.

Scripta sanctitatis vestrae cum magna gratiarum suscepi[f] actione gavisus scilicet de vestra sospitate, sed contristatus nimis de vestra oppressione.

V630: Ut conversi heretici qui in sanctę trinitatis fide babtizati sunt per impositionem manus suscipiantur

I83; Bcan4: De[g] conversis hereticis

Quod enim significastis, quid de conversis hereticis fieri debuisset[h], scitote nos eos, qui in sanctae trinitatis fide baptizati[i] sunt, <I83, f. 143ra> per impositionem manus suscipere[j].

VD38: De accusacionibus

---

1. Eusebius-Brief,5 [a] *Überschrift*] EPISTOLA EUSEBII PAPAE QUOD LAICI VEL INFAMES EPISCOPOS ACCUSARE NON POSSINT *SG670; Überschrift fehlt S105* | [b] DECRETA EUSEBII] EUSEBII DECRETA *P9629* | [c] PAPAE] papę ut laicorum accusatio adversus episcopum non recipiatur et cętera utillima Sequentia de eadem causa *E97* **8** [d] arissimis *S105* **9** [e] provincas *P102* **12** [f] suscepi actione] actione suscepi *V630* **16** [g] *Rubrik durchgestrichen Bcan4* **18** [h] debuisset *korr. aus* debuisse *V630;* debuisse *P9629;* debuisset *korr. aus* debuissent *BII13* **19** [i] baptizati *korr. aus* bapzati *VD38* **20** [j] suscipere *korr. aus* suscepere *S105*

---

1. Eusebius-Brief,11–12 Scripta…actione] init. Greg. M. II. 51.(2, 614.) **17–20** Quod…suscipere] sec. Euseb. vit. c. 2. in libr. pontif.

] **Coll. Ans. ded. 1. XII,49** (**11-20** Scripta ... suscipere); **2. III,122** (**24-30** De ... submotas); **3. III,70** (**38-92** Similiter ... exquirantur); **4. VIII,57** (**162-216** Nos ... suo)

Anselm v. Lucca 1. III,26 (**24-92** De ... exquirantur)

Coll. trip. 1. A I,30,1 (**24-79** De ... solet)

Slg. in drei Büchern II,32,116 (**71-92** illi ... exquirantur)

Gratian 1. C. III q. 5 c. 5 (**24-71** De ... prohibentur); **2. C. II q. 7 c. 14** (*lautet* Laici in accusatione episcoporum audiendi non sunt, quia oppido quidam eis infesti sunt, et indignum est, ut ab eis accusentur, qui eorum gravitatem nolunt imitari); **3. C. II q. 7 c. 5** (**38-46** laicos ... accusationibus); **4. C. VI q. 1 c. 19** (**65-71** nos ... prohibentur); **5. C. V q. 5 c. 4** (**71-92** illi ... exquirantur)

Bcan4 : II

P102; BII13: II De accusationibus[k] clericorum

[H. 2] De[l] accusationibus vero clericorum, super[m] quibus mandastis[n], scitote a tempore apostolorum in hac sancta urbe servatum[o] esse

V630: De accusationibus clericorum

accusatores et accusationes, <SG670, p. 287b> quas exteras[p] consuetudinum[q] leges non[r] adsciscunt[s], a[t] clericorum accusatione submotas[u].

N442: Ut non liceat laicis accusare episcopos

P9629; S105: Laicos accusare non posse sacerdotes

I83; Bcan4; E97: de his qui sponte aliorum crimina confitentur torquendis

Bcan4: III

P102; BII13: III De accusationibus episcoporum et servorum dei atque de eorum[v] accusatoribus

[H. 3] Similiter[w] laicos non accusasse[x] episcopos[y] hactenus[z] observatum et constitutum[a] est, quia[b] eiusdem[c] non sunt conversationis et oppido[d] eis quidam[e] infesti exsistunt, quippe cum vita et secreta eorum a[f] laicorum <O93, f. 30vb> actibus debeant[g]

---

23 [k] accusatoribus *BII13* **24** [l] *am Rande* z *V630; am Rande drei Punkte N442* | [m] *am Rande* De quibus *VD38* **25** [n] mandatis *P9629; S105;* mandastis *korr. aus* mandatis *SG670* **26** [o] *am Rande* custoditum *VD38* **29** [p] exterae *korr. aus* exteras *P9629; Bcan4;* exterae *VD38; SG670; E97; P102; BII13; S105* | [q] consuetudinum *korr. aus* consuetudinem *VD38* | [r] non *fehlt SG670* | [s] *am Rande* assumunt suscipiunt *VD38* | [t] ad *BII13* **30** [u] *am Rande* remotas repulsas *VD38* **37** [v] de eorum *korr. aus* deorum *BII13* **38** [w] *am Rande Reste einer Rubrik* [...] liceat [...]aicis [...] *O93; am Rande* z *V630; am Rande drei Punkte N442* | [x] accusare *SG670; S105* | [y] episcopos *korr. aus* episcopus *S105* **39** [z] *am Rande* hucusque *VD38* | [a] constitutum *korr. aus* constitum *E97* | [b] quia] Quia et *SG670; S105* **40** [c] eiusdem non *korr. aus* eiusdem *P9629* | [d] *am Rande* valde *VD38* **41** [e] quidam *korr. aus* qui tam *V630* **42** [f] et *Bcan4* | [g] debeat *P102*

28–30 accusatores…submotas] Ben. II. 381. III. 108. (c. 96. conc. Afric). Cf. Ben. III. 307, c. 9. Angilr., Praef. Ps.-Is. 7, Telesf. 4, Cal. 16, Steph. 7, Iul. 7, 12, Fel. II. pp. 12. xv., Dam. 14. **38–39** Similiter…est] sec. vit. Silvestr. c. 6. in libr. pontif. Cf. Clem. 31,Marcelli 11.

---

1. Eusebius-Brief,24 vero] *fehlt* AL_1; CT_1; DG_1 **29** exteras] extere CT_1; exterarum DG_1 **38–65** Similiter…militassent] Et infra DG_1 **40** eiusdem…sunt] non sunt eiusdem DG_3 **41** infesti…exsistunt] existunt infesti DG_3 **42** eorum] eorum et conuersatio debeat esse secreta et DG_3 **42–43** debeant…esse] *fehlt* DG_3

esse remota[h] nec ab[i] his[j] impeti[k] debeant, quorum[l] castitatem[m] et gravitatem[n] <VD38, f. 136rb> nolunt <BII13, f. 120ra> imitari, maxime cum[o] nec[p] eos in suis volunt <V630, f. 68rb> recipere accusationibus. De[q] ipsis vero, suis videlicet agricultoribus[r] atque ministris, dominus laicis et cunctis eos persequentibus ait: Nolite tangere christos[s] meos et in prophetis meis nolite malignari. Et ipsa[t] sacra scriptura dicit: Qui[u] vos tangit, tangit pupillam[v] oculi mei.

P9629: De acusatoribus

Talia enim et his similia sancti patres providentes[w] pericula[x] laicos[y] saeculo militantes[z] ab[a] accusatione sacerdotum <I83, f. 143rb> prohibuere[b], similiter[c] servos et libertos[d] atque censibus[e] publicis[f] vel[g] privatis[h] subiugatos omnesque infames[i] <SG670, p. 288a> ab eadem accusatione vel tergiversatione[j] [k] <N442, f. 66rb> submoverunt. Non[l] enim oportet[m], ut

---

43 [h] semota *SG670; S105* | [i] ab his] aliis, *am Rande* R *S105* | [j] eis *SG670* | [k] *am Rande* accusari *VD38* | [l] quorum] qui eorum *korr. aus* quorum *SG670* **44** [m] castitatem *korr. aus* castitem *P102* | [n] *am Rande* maturitatem *VD38* **45** [o] cum *fehlt V630* | [p] nec] nec in *P9629* **47** [q] *am Rande* N *SG670* | [r] agriculturibus *BII13* **49** [s] *am Rande* Fideles unctos gratia sancti spiritus *VD38* **50** [t] ipsis *N442* | [u] Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei *fehlt BII13* **51** [v] pupillam occuli *korr. aus* pupillam *S105* **53** [w] praevidentes *E97* **54** [x] pericula *korr. aus* periculo *P9629;* pericula *korr. aus* pecula *P102* | [y] laicos *korr. aus* laico *P102* | [z] *am Rande* Servientes *VD38* | [a] *am Rande* quod laici non debeant episcopos accusare *BII13* **55** [b] prohibuere *korr. aus* prohibere *V630; BII13* | [c] *am Rande* z *V630* **56** [d] libertos *kor. aus* liberos *V630; VD38; P102* | [e] sensibus *I83;* censibus *korr. aus* sensibus *Bcan4* | [f] plubicis *S105* | [g] et *N442; I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* **57** [h] *am Rande* Singularibus specialibus *VD38* | [i] *am Rande* Criminosos turpes *VD38* **58** [j] *am Rande* Calliditate decepcione *VD38* | [k] tergiversatione] tergi accusatione *S105* **59** [l] *am Rande* z *V630* | [m] oportet ut *korr. aus* oportet *N442*

45–46 maxime…accusationibus] sec. Ben. III. 211. (Cf. Telesf. 1, Fab. 13, Steph. 7, Sixt. II. pp. 8, Iul. 19.) **49–50** Nolite…malignari] Ps. CIV. 15. **50–51** Qui…mei] Zach.II. 8. **54–55** laicos…prohibuere] cf. init. hui. cap. **55–59** similiter…submoverunt] c. 96. conc. Afric. aut Ben. III. 99. 437. Cf. Steph. 7. (eiusd. c. 2.)

---

43 debeant] debent DG_3 | quorum] qui eorum DG_3 **45–46** nec…volunt] eos in suis nolunt DG_3 **47–65** De…et] Item ibi CT_1 **50** ipsa] ipsis AL_1 **58** accusatione…vel] *fehlt* AL_1

permittantur carnales[n] spiritales persequi, nec sceleribus[o] irretitos vel saeculo[p] militantes episcopos[q] infamari[r] [s] vel lacerari[t] aut crimen opponere. Nam si hoc apostoli aut successores eorum permitterent[u], perpauci remansissent, qui[v] domino in[w] sacerdotali ordine militassent. Idcirco et nos sequentes patrum vestigia[x] pro[y] salvatione servorum dei, quascumque ad accusationem <VD38, f. 136va> personas leges publicae non admittunt[z] [a], his impugnandi[b] <E97, f. 77va> alterum[c] [d] et nos licentiam[e] submovemus, et nullae accusationes a iudicibus audiantur[f] ecclesiasticis, quae legibus saeculi prohibentur. Quapropter illi, quibus indita[g] est ad[h] unguem polita[i] perfectio[j], talia[k] silere debent, ita ut nec mutilentur[l] nec praeponantur[m].

P9629; S105: Hi accusare nequeunt

<BII13, f. 120rb> Nec[n] illi, qui[o] aut[p] [q] in fide catholica aut inimicitia suspecti sunt, ad[r] pulsationem[s]

---

60 [n] carnalibus *korr. aus* carnales *I83* **61** [o] *am Rande* peccatis *VD38* | [p] sancto *Bcan4* | [q] episcopo *I83* **62** [r] *am Rande* Accusare *VD38* | [s] infamare *N442; I83; VD38; SG670; Bcan4; E97; P102; BII13; S105* | [t] lacerare *N442; VD38; SG670; E97; P102; BII13; S105;* delacerare *I83; Bcan4* **63** [u] permitterentur *V630; P9629* **64** [v] qui domino] quod non *P102* | [w] in *fehlt BII13* **66** [x] vestigia *korr. aus* vestigias *SG670* | [y] pro *fehlt I83; Bcan4* **68** [z] *am Rande* Suscipiunt *VD38* | [a] admittant *P9629; SG670* | [b] inpungnandi *Bcan4* **69** [c] alterum *korr. aus* alterum alterum *P9629;* altarium *SG670; S105* | [d] alterum *bis zum Schluss fehlt E97 wegen einer Textlücke vielleicht wegen Blattverlusts der Vorlage* | [e] licencia *VD38* **70** [f] audientur *korr. aus* audienter *S105* **72** [g] *am Rande* Conlata inserta *VD38* | [h] *am Rande* Ad integrum ad plenum ad perfectum *VD38* | [i] *am Rande* Splendida ornata *VD38* | [j] perfectia *P102* | [k] tamen *SG670* **73** [l] *am Rande* Comprimantur subdantur *VD38* | [m] proponantur *V630; SG670; S105* **75** [n] Nec illi *korr. aus* Nec *P102* | [o] quia *Bcan4* | [p] ut *korr. aus* aut *Bcan4* | [q] aut in *korr. aus* aut *I83* **76** [r] aut *Bcan4* | [s] pulsatione *Bcan4*

60–61 nec…irretitos] c. 8. conc. Carth. (D.) aut Ben. III. 85. Cf. Anacl. 22, Fab. 13, Fel. II. pp. 12. xv. (Pont. 3, Fel. 26, Steph. 2, 11, Sixt. III. pp.) **62–65** Nam…militassent] (Cf. Fab. 19, Steph. 12, Sixt. II. pp. 8, Eutic. 9.) **69–72** et[2]…perfectio] Ennod. lib. apol. p. 329. (cf. Ben. III. 459.) Cf. Eutic. 9, Fel. II. pp. 12. viii. **75–77** Nec…admittantur] Ben. I. 335. III. 176. (c. 64. conc. IV. Tolet.). Cf. Calist.17, Fab. 5. (Pii 5.)

---

62 infamari…lacerari] infamare vel lacerare AL_1 **69** et[1]] *fehlt* DG_4 **73** praeponantur] proponantur CT_1

praedictorum admittantur, quia veritatem[t] professionis[u] [v] infidelitas <I83, f. 143va> <SG670, p. 288b> et inimicitia[w] impediri[x] solet.

V630: Qui crimina aliorum sponte confitentur nec credendi sunt nec admittendi

I83; Bcan4: De his qui sponte aliorum crimina confitentur torquendis

Nec[y] illi credendi sunt aut admittendi[z], qui aliorum sponte[a] crimina confitentur[b], et ideo replicanda[c] est sollicite[d] veritas[e], quam <S105, f. 105v> sponte prolata[f] [g] in[h] illis vox habere non potest.

P9629: Tormentis veritas exquirenda

Hanc diversis crucibus[i] [j] e[k] latebris suis religiosus[l] [m] tortor[n] exigi[o] [p] debet, ut, dum poenis[q] <Bcan4, f. 106v> corpora solvuntur[r], quae gesta[s] sunt, fideliter et[t] veraciter exquirantur.

I83: Non licet laici accusare episcopos

Bcan4: V

---

77 [t] veritatem] veritatis est *P9629;* veritatis *I83* | [u] *am Rande* manifestacionis *VD38* **78** [v] professioni *I83; Bcan4* **79** [w] inimicitia *korr. aus* inimicitias *S105* | [x] impedire *korr. aus* impediri *V630;* impedire *VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* **84** [y] *am Rande* z *V630* | [z] amittendi *P9629* **85** [a] *am Rande* voluntarie *VD38* | [b] confitentur *korr. aus* confitenter *P9629;* confitentur *korr. aus* confitetur *BII13* | [c] *am Rande* revolenda requirenda *VD38* **86** [d] *am Rande* studiose *VD38* | [e] veritatis *BII13* **87** [f] *am Rande* revolenda requirenda *VD38* | [g] prolatam *VD38; Bcan4; P102; BII13* | [h] in illis] mollis *SG670; S105* **89** [i] *am Rande* tormentis cruciatibus *VD38* | [j] cruciatibus *V630; N442; I83; SG670; Bcan4; P102; S105;* cruciatibus *korr. aus* crucibus *BII13* | [k] *am Rande* De occultis secretis *VD38* | [l] *am Rande* fidelis christiano *VD38* | [m] reliosus *S105* **90** [n] *am Rande* qui torquendo (*korr. aus* tor) veritate requirit *VD38* | [o] *am Rande* exquirere *VD38* | [p] exigere *korr. aus* exigi *P9629;* exigere *I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* | [q] *interlinear* cruciatibus *VD38* **91** [r] *interlinear* franguntur *VD38* | [s] *am Rande* acta *VD38* [t] et veraciter *fehlt SG670; S105*

77–79 quia…solet] sec. interp. l. Rom. Visig. Pauli rec. sent. V. 5. 17. interpr. s. 3. Cf. Calist. 17, Fel. II. pp. 12. xi. **84–85** Nec…confitentur] sec. Ben. III. 313. aut Ennod. ep. 1. 4. (p. 8.) Cf. Steph. 11. (Dion. 4, Iul. 12.) **85–123** et…vobis] Ennod. lib apol. (p. 329.)

---

77 praedictorum] predictorum aut ad accusationem CT_1; episcoporum non $3L_1$; DG_5 **77–79** quia…solet] *fehlt* $3L_1$; DG_5 **79** impediri] impedire AL_1; CT_1 **84** credendi…admittendi] *fehlt* $3L_1$; DG_5 **85–86** est…sollicite] sollicite est DG_5 **87** prolata] prolatam $3L_1$ | vox…habere] habere vox DG_5 **89** crucibus] cruciatibus AL_1; $3L_1$; DG_5 **90** exigi] exigere AL_1; $3L_1$; DG_5 **91** solvuntur] subiciuntur DG_5

P102; BII13: IIII Ut primum convertantur ora ad leges publicas deinde ad iudices[u] iuste loquentes

[H. 4] Unde[v], quaeso[w], primum ad leges publicas, deinde ad iudices ora[x] convertite[y], qui possunt et volunt in defensione omnium iuste loqui.

VD38; Bcan4: Non liceat laicis accusare episcopos[z]

Nos enim[a], quos dei servitium post istarum rerum obiectionem[b] [c] <VD38, f. 136vb> fecit[d] [e] ingenuos[f], qui talium insultationes[g] et contumelias[h] aut despicimus[i] aut deridemus, quibus scriptum est de famulis et vulgis[j] [k] hominibus per apostolum: Mementote[l], quia vester et illorum dominus in[m] caelis est[n]. Ad haec[o] saeculi[p] mala revocabimur? Faciendum[q] a nobis est[r], quod facientem alterum[s] profanum[t] esse contendimus[u]? Quod per ministerium iussionis et manus alienae[v] incertaret[w] [x] <SG670, p. 289a> aspectum[y], nostro peragetur[z] [a] imperio? <BII13, f. 120va>

S105: Tormentis veritas exquirenda

Nolite hanc ad universas ecclesias[b] <V630, f. 68va> <I83, f. 143vb> mentem[c] rapacium luporum <N442, f. 66va> more[d] et natura[e] servare, quia, postquam nos maculat[f], forte pro desideriis eorum cruenta[g] [h]

---

96 [u] iudices *korr. aus* iuces *P102* **97** [v] Unde *korr. aus* Uunde *BII13* | [w] *interlinear* rogo *VD38* **98** [x] *am Rande* facies *VD38* | [y] convertite] con veritate *P9629;* convertere *P102* **100** [z] episcopis *VD38* **101** [a] eram *V630* **102** [b] *am Rande* opposicionem *VD38* | [c] abiectionem *SG670; S105* | [d] fecit *korr. aus* feci *Bcan4* | [e] fecit ingenuos *korr. aus* fecit *P9629* | [f] *am Rande* liberos *VD38* **103** [g] *am Rande* Derisiones *VD38* | [h] *am Rande* opprobria *VD38* **104** [i] despicimus *korr. aus* dispicimus *P9629* **105** [j] *am Rande* Rusticis *VD38* | [k] vulgi *SG670; S105* **106** [l] *am Rande* Recordamini *VD38* | [m] in caelis] incolis *P9629* **107** [n] est] est cur *SG670; S105* | [o] hoc *N442; I83; VD38; Bcan4; P102; BII13* | [p] sęculari *S105* | [q] faciendumque *SG670; S105* **108** [r] est *fehlt N442; I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* | [s] alterutrum *I83* | [t] *am Rande* impium *VD38* **109** [u] *am Rande* contradicimus *VD38* **110** [v] alienum *SG670; S105* | [w] *am Rande* incertum facere *VD38* [x] incestaret *V630; SG670* **111** [y] *am Rande* visum *VD38* | [z] *am Rande* finietur complebitur *VD38* | [a] peragatur *SG670* **114** [b] ecclesias] ecclesiasticas res *SG670; S105* **115** [c] *am Rande* voluntatem *VD38* **116** [d] more *korr. aus* morum *N442;* morum *I83; VD38; Bcan4; P102; BII13* | [e] maturas *VD38;* naturas *P102; BII13* **117** [f] maculat *korr. aus* macula *Bcan4* | [g] *am Rande* crudelis *VD38* | [h] cruenta *korr. aus* cruenda *BII13*

discussio[i] effectum[j] in his, quo tendunt[k], non habebunt dicente[l] nobis propheta[m]: Ponamus[n] circulum in naribus eorum et frenum in labiis, et reducamus[o] eos in viam rectam, quia eodem propheta asserente[p] impugnantur[q], qui dicit[r]: Erunt quasi non sint, et peribunt viri, qui contradicunt vobis.

V630: Quę persone sint infames

P9629: Qui sunt infames inpugnatores episcopo

I83; Bcan4; P102; BII13; S105: V[s] Qui sint[t] infames

[H. 5] Infames[u] enim sunt procul dubio impugnatores episcoporum omnesque, qui adversus patres armantur, et[v] conculcatores[w] ecclesiarum sacerdotumque[x] eius,

BII13: infames dicuntur qui ex preliis fugiunt

et qui de publicis[y] fugiunt proeliis et[z] mandata <VD38, f. 137ra> dei contemnunt[a], et qui[b] aliqua culpa infamiae[c] [d] asperguntur maculis[e], his omnibus impugnandi[f] episcopo[g] patrum sequentes instituta et nos licentiam[h] <P9629, f. 42v> submovemus[i], quia sic odit deus[j] eos[k], qui patres[l] insequuntur, ut patrum invasores, qui[m] in omni[n] mundo <SG670, p. 289b>

---

118 [i] *am Rande* Inquisitio *VD38* | [j] *am Rande* opus perfectionem *VD38* | [k] *interlinear* pergunt *VD38* **119** [l] dicente nobis] docente nos *SG670; S105* | [m] prophetam *I83* | [n] Ponam *I83; Bcan4* **120** [o] reducam *I83; Bcan4* **121** [p] *am Rande* Adfirmante *VD38* **122** [q] inpugnanter *S105* | [r] dicunt *V630; P9629* **126** [s] V *fehlt I83; S105* | [t] sunt *I83; Bcan4* **127** [u] *am Rande drei Punkte N442* **129** [v] *am Rande* z *V630* | [w] *am Rande* oppresssores *VD38* | [x] sacedotumque *S105* **131** [y] plubicis *S105* | [z] et] et qui *SG670; S105* **132** [a] contendunt *Bcan4* | [b] qui] qui pro *korr. aus* qui *P9629;* qui pro *I83; SG670; Bcan4; S105* **133** [c] *am Rande* turpitudinis *VD38* | [d] infami *SG670; S105;* infame *Bcan4* | [e] *am Rande* corrupcionibus *VD38* **134** [f] impugnando *V630;* inpugnandi *korr. aus* inpugnando *P9629* | [g] episcopos *korr. aus* episcopo *N442; P9629;* episcopos *I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* **135** [h] licencia *VD38* | [i] *am Rande* Subtrahamus denegamus *VD38* **136** [j] deus eos *korr. aus* deus *P9629* | [k] eos *fehlt SG670; S105* | [l] patres *korr. aus* patris *P9629* **137** [m] *am Rande* z *V630* | [n] omni mundo *korr. aus* mundo omni *SG670*

---

128 omnesque…armantur] Procli ep. ad Domn. Ant. aut Ben. III. 374. aut c. 19. (bis) Angilr. Cf. Telesf. 4, Fab. 18, Steph. 2, Iul. 12, Pelag. II. pp. ep. 1. (Alex. 6, Steph. 13.) **131** qui…proeliis] sec. praef. conc XII. Tolet. aut Ben. II. 326. Cf. Steph. 2. **131–132** et[2]…contemnunt] sec. c. 1. conc. I. Carth. tit. aut Ben. III. 457. tit. Cf. Steph. 2. **132–133** et…maculis] sec. c. 96. conc. Afric. (D.). Cf.Fab. 13, 18. **135–138** quia…notantur] Procli ep. cit. aut Ben. III. 374. aut c. 19. (bis) Angilr. Cf. Alex. 6, Steph. 13. (Telesf. 4, Fab. 18, Steph. 2, Iul. 12, Pelag. II. pp. ep.

infamia notantur[o] et ideo[p] iuste et regulariter[q] respuuntur. Nunc longa[r] non opus est admonitione[s] iam perditis[t], odium[u] debemus operi[v], de quibus iam non superest[w], quod damnetur auctoribus, de quibus dominus per prophetam loquitur dicens: <I83, f. 144ra> Reprobantes[x] <BII13, f. 120vb> verbum sperastis[y] in calumnia[z] et in tumultu[a] et[b] estis in eo. Propterea erit vobis iniquitas haec sicut interruptio. Rursus etiam de talibus propheta[c] clamat dicens: Accedite adhuc[d], semen adulteri[e] et fornicarii[f]. Super quem lusistis[g] [h], super quem dilatastis os et eiecistis[i] linguam? Numquid[j] non[k] vos filii scelesti[l] [m] estis[n], semen mendax? Cessent impii[o] commmentitia[p] [q] adversus simplices[r] iam fraude metiri[s] [t]. Custodi[u], inquit propheta, linguam tuam a malo et labia tua, ne loquantur[v] dolum. Recede a malo et fac bonum, quaere[w] pacem et persequere eam. <S105, f. 106r> Oculi domini[x] ad iustos et aures eius ad clamorem

---

138 [o] *am Rande* deturpantur maculantur *VD38* | [p] ideo iuste *korr. aus* ideo *N442* | [q] regulariter *korr. aus* regularit *N442* **139** [r] longe *BII13* | [s] admonitionem *I83;* admonitione *korr. aus* admonitionem *BII13* **140** [t] perdidistis *I83;* perditis] perditi estis *VD38; Bcan4; P102; BII13* | [u] *interlinear* t *SG670* | [v] operis *SG670; S105* **141** [w] *am Rande* remane *VD38* **143** [x] Reprobrantes *V630; P9629; P102* **144** [y] speratis *S105* | [z] calumniam *V630; P9629* | [a] tumultum *V630; P9629; Bcan4* | [b] et] et innixi *korr. aus* et *SG670;* et innixi *S105* **146** [c] propheta] per prophetam *SG670; S105* **147** [d] adhuc] ait huc *VD38; P102;* huc *SG670; S105;* autem huc *BII13* | [e] adulteri *korr. aus* adulterii *V630;* adulterii *P9629* | [f] fornicarii *korr. aus* fornicarie *SG670;* fornicarię *S105* **148** [g] *am Rande* Iocati estis gavisi estis *VD38* | [h] lusistis *korr. aus* luxistis *SG670* | [i] egecistis *korr. aus* igecistis *P9629;* iecistis *Bcan4* **149** [j] nunquid *korr. aus* nunc quid *O93;* Numquid] Non quid *S105* | [k] non *fehlt Bcan4* | [l] *am Rande* scelerati *VD38* | [m] scelesti *korr. aus* caelesti *N442; P102;* scelesti *korr. aus* scelestis *BII13* | [n] estis semen *korr. aus* estis *BII13* **150** [o] impia *SG670; S105* | [p] *am Rande* peccatoris figmenta disputaciones *VD38* | [q] commota *korr. aus* commentitia *P9629;* commentia *I83;* commenta *VD38; P102; BII13;* commota *SG670; S105;* commenta *korr. aus* commentitia *Bcan4* **151** [r] simplicis *Bcan4* | [s] *am Rande* praeparare *VD38* | [t] mentiri *I83; SG670; Bcan4; P102; S105* | [u] Custodit *S105* **153** [v] loquantur *korr. aus* longantur *VD38* **154** [w] inquaere *I83* **155** [x] domini *korr. aus* domino *Bcan4*

139–141 Nunc … auctoribus] Ennod. lib. ep. (p. 336.)
143–145 Reprobantes … interruptio] Ies. XXX. 12. 13.
147–150 Accedite … mendax] ibid. LVII. 3. 4. **151–158** Custodi … eorum] Ps. XXXIII. 14—17. vers. Hieron.

<VD38, f. 137rb> eorum, vultus[y] domini in[z] facientes[a] malum[b], <O93, f. 31ra> ut perdat de terra memoriam eorum. Et paulo post: Interficiet impium <SG670, p. 290a> malicia, et odientes iustum culpabuntur[c].

Bcan4: VI

P102; BII13: VI De dilectione

[H. 6] Nos, quamquam <N442, f. 66vb> multa patiamur[d] a talibus, diligamus[e] nos, carissimi, invicem, quoniam caritas ex deo est, et omnis[f], qui diligit[g], ex deo natus est et cognoscit[h] deum. Qui non diligit, non novit deum, quoniam deus caritas est. In hoc apparuit caritas dei in nobis, quoniam filium suum unigenitum <I83, f. 144rb> misit deus in mundum, ut vivamus per eum[i]. In hoc est caritas, non quasi[j] dilexerimus deum, sed quoniam ipse dilexit nos et misit filium suum propitiationem[k] pro peccatis nostris. Carissimi, si deus dilexit nos, <V630, f. 68vb> et nos debemus <BII13, f. 121ra> alterutrum[l] diligere. Deum nemo vidit[m] umquam. Si diligamus invicem, deus in nobis manet[n], et caritas eius in nobis perfecta est. In hoc intellegimus, quoniam in eo <Bcan4, f. 107r> manemus et ipse in nobis, quoniam de spiritu suo[o] dedit nobis, et nos vidimus et testificamur, quoniam pater misit filium suum salvatorem mundi. Quisquis[p] confessus[q] fuerit, quoniam[r] Iesus est filius dei, deus in eo manet et ipse in deo. Et nos cognovimus <SG670, p. 290b> et credimus[s] caritati, quam[t] habet deus in

---

156 [y] vultus] Vultus autem *SG670; Bcan4* | [z] super *V630* | [a] facentes malum] facientes malum ut perfacientes mala *korr. aus* facientes ut perfacientes mala *V630* **157** [b] malum *korr. aus* mala *P9629* **159** [c] *am Rande* repraehendentur *VD38* **163** [d] piciamur *korr. aus* piamur *P9629* | [e] *am Rande* sustineamus *VD38* **164** [f] omnes *S105* | [g] diligit] diligit deum *SG670* **165** [h] cognoscit *korr. aus* cognosit *BII13* **169** [i] eam *O93* | [j] quasi] quasi nos *V630; I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13;* quasi nos *korr. aus* quasi *N442* **171** [k] *am Rande* redempcionem miseracionem *VD38* **173** [l] alteutrum *SG670* **174** [m] *am Rande* In substancia in qua est deus *VD38* **175** [n] manet et caritas in nobis *fehlt VD38* **177** [o] sancto *SG670; S105* **179** [p] Quisque *I83; SG670; S105;* Quisquis *korr. aus* Quiquis *BII13* **180** [q] confessus *korr. aus* conctersus *P9629* | [r] quoniam iesus *korr. aus* quoniam *V630* **182** [s] credidimus *korr. aus* credimus *V630; P102;* credidimus *SG670* | [t] quod *I83*

158–159 Interficiet … culpabuntur] Ps. XXXIII. 22. vers. Hieron.
163–196 diligamus … suum] I Ioann. IV. 7—21.

nobis. Deus caritas est, et qui manet in caritate, in deo <VD38, f. 137va> manet et deus in eo. In hoc perfecta est caritas nobiscum, ut fiduciam habeamus[u] in die iudicii, quia, sicut ille est, et nos sumus in hoc mundo. Timor non est in caritate, sed perfecta caritas foras mittit timorem, quoniam timor poenam[v] habet. Qui autem timet, non est perfectus in caritate. <I83, f. 144va> Nos ergo diligamus deum, quoniam deus prior dilexit[w] nos. Si quis dixerit, quoniam diligo deum, et fratrem suum oderit, mendax est. Qui autem[x] non diligit fratrem suum[y], quem videt, deum, quem non videt, quomodo potest diligere[z]? Et hoc mandatum a deo habemus, ut, qui[a] diligit[b] [c] deum, diligat[d] et fratrem suum. Omnis[e], qui credit, quoniam[f] Iesus est Christus, ex[g] deo natus est, et omnis, qui diligit eum, qui genuit, diligit eum, qui natus est ex eo[h]. In hoc cognoscimus[i], quoniam diligimus natos[j] [k] dei, cum deum diligamus et mandata eius[l] faciamus. Haec[m] est enim caritas dei, ut mandata <BII13, f. 121rb> eius custodiamus. Et mandata eius gravia[n] [o] <SG670, p. 291a> non sunt, quoniam omne[p], quod natum est ex deo, vincit mundum[q]. Et haec est[r] victoria, quae vincit[s] mundum, fides nostra. Quis est[t], qui vincit mundum, nisi qui credit, quoniam Iesus est filius dei?

Hic est, qui venit per aquam et sanguinem Iesus[u]

---

185 [u] habemus *O93; Bcan4;* habeamus *korr. aus* habemus *N442* **188** [v] *am Rande* Cruciatum quia cruciatur animus eius qui timet *VD38* **191** [w] dilexit *korr. aus* dilexi *Bcan4* **193** [x] autem] autem non *korr. aus* autem *P9629;* enim *SG670; S105* | [y] suum *korr. aus* suus *P9629* **194** [z] diligere *korr. aus* dixigere *P9629* **195** [a] quid *P9629; S105* | [b] diligit *fehlt S105* | [c] diligit deum] deum diligat *SG670* **196** [d] diligat *korr. aus* diligit *P9629* | [e] Omnis qui *korr. aus* Omnis *N442* | [f] quod *P9629* **197** [g] a *Bcan4* **199** [h] eo *korr. aus* deo *VD38* | [i] cognovimus *V630; Bcan4* | [j] *am Rande* filios dei *VD38* | [k] natos *korr. aus* notos *Bcan4* **200** [l] est *SG670* **201** [m] Hęc est *korr. aus* Hęc *Bcan4* **202** [n] *am Rande* ponderosa *VD38* | [o] gravia *korr. aus* gravi *BII13* **203** [p] omnem *S105* **204** [q] mundum et haec est victoria quae vincit (vincit *korr. aus* vicit *BII13*) mundum fides nostra. Quis est qui vincit mundum *korr. aus* mundum *BII13* | [r] est *fehlt VD38* **205** [s] vincit *korr. aus* vicit *BII13* | [t] est] est autem *Bcan4* **208** [u] Iesus Christus] iesu christi *Bcan4*

196–242 Omnis…aeterna] ibid. V. 1-20.

Christus, <VD38, f. 137vb> non[v] in aqua[w] solum, sed in aqua et sanguine. Et spiritus est, qui <N442, f. 67ra> testificatur, quoniam Christus est veritas, quoniam tres sunt, qui testimonium[x] dant, spiritus[y], aqua et sanguis, et tres unum sunt. Si testimonium hominum accipimus[z], testimonium[a] dei maius est, quoniam hoc est testimonium dei, quod maius est, quia testificatus[b] est <S105, f. 106v> de[c] filio suo. Qui credit in filium[d] dei, habet testimonium dei in se. Qui non credit filio[e], mendacem[f] facit eum[g], quia[h] non credit in testimonio[i], quod testificatus est[j] deus de filio suo. Et hoc[k] testimonium[l] est, quoniam vitam aeternam dedit nobis deus, et haec vita in filio eius[m]. Qui habet filium, habet vitam, qui non habet filium dei, non habet vitam.

Haec scribo vobis, ut sciatis, quoniam vitam habetis[n] aeternam, qui creditis in nomine[o] [p] filii dei. <SG670, p. 291b> Et haec[q] est[r] fiducia, <V630, f. 69ra> quam habemus ad eum, quia, quodcumque petierimus[s], secundum[t] voluntatem eius audit nos. Et scimus, quia audit nos, quicquid[u] petierimus, scimus, quoniam habemus[v] petitiones, quas postulamus[w] ab eo. Qui[x] scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petat[y]

---

209 [v] non] Non est *Bcan4* | [w] aqua *korr. aus* aquam *I83* **212** [x] testimoniunt *Bcan4* | [y] *am Rande* Spiritus sanctus aqua baptismi et sanguis calicis domini hec tria unum sunt id est unum misterium quia simul operantur remissionem peccatorum *VD38* **214** [z] accepimus *I83; Bcan4* | [a] testimonium dei *korr. aus* testimonium *P9629* **216** [b] *am Rande* quando vox de celo sonuit dicens hic est filius meus dilectus *VD38* | [c] de *korr. aus* in *Bcan4* **217** [d] filium *korr. aus* filio *VD38* **218** [e] filio *korr. aus* filio dei *P9629;* filio] in filium dei *SG670; S105* | [f] maendacem *korr. aus* mandacem *S105* | [g] eam *VD38* | [h] qui *O93; V630;* quia *korr. aus* qui *P9629* **219** [i] testimonium *N442; SG670; S105* | [j] est deus *korr. aus* est *S105* **220** [k] hoc *korr. aus* hoc est *P9629* [l] testimonium est] est testimonium *S105* **221** [m] eius] eius est *P9629; SG670; S105* **224** [n] habetis aeternam] aeternam habetis *S105* **225** [o] nomine filii] filium *SG670; S105* | [p] nomine filii dei] filii dei (di *P102*) nomine *I83; Bcan4; P102; BII13;* filium dei nomine *VD38;* filium *SG670; S105* **226** [q] hoc *V630* | [r] est *fehlt SG670; S105* **227** [s] petierimus *korr. aus* pepetierimus *VD38;* petieritis, *interlinear* mus *SG670;* petieritis *S105* **228** [t] secundum voluntatem eius audit nos. Et scimus, quia audit nos, quicquid petierimus *fehlt Bcan4* **229** [u] quicquid] quia quid *S105* **230** [v] habemus *korr. aus* hahabemus *BII13* | [w] postulamus *korr. aus* postolamus *VD38* | [x] Quis *P102* **231** [y] *am Rande* Roget *VD38*

[z] et dabitur ei vita[a] peccanti[b] non ad mortem. Est[c] peccatum <VD38, f. 138ra> ad[d] mortem, <BII13, f. 121va> non[e] [f] pro illo dico[g], ut roget quis. Omnis iniquitas peccatum est et est peccatum ad mortem. Scimus, quia omnis, qui natus est ex deo, non peccat, sed generatio[h] dei conservat eum, et malignus[i] non tangit eum. Scimus, quoniam ex deo sumus, et mundus totus in maligno <I83, f. 145ra> positus est. Et scimus, quoniam filius[j] dei venit et dedit nobis sensum, ut cognoscamus deum verum et sumus[k] [l] in vero filio eius, hic est verus deus et vita aeterna.

Propter mala sua multi potentes oppressi sunt valide[m], et gloriosi traditi sunt in manus alterorum[n].

Benedictio dei in mercedem[o] iusti festinet[p] et in honore[q] boni processus illius fructificat.

Beatus vir[r], qui non est lapsus[s] verbo <SG670, p. 292a> ex ore suo <P9629, f. 43r> et non est stimulatus[t] in tristitia delicti[u]. Scitote, carissimi, pro ea pietate[v], quae[w] vobis dei famulis[x] impendenda[y] est, omnes suggestiones[z] [a] vestras fidei catholicae profuturas me dignanter[b] suscepisse, ut ipsarum

---

232 [z] petit *V630* | [a] vitam *SG670; S105* | [b] peccanti *korr. aus* peccandi *VD38* | [c] Est peccatum ad mortem, non pro illo dico, ut roget quis. Omnis iniquitas peccatum est et est peccatum ad mortem *fehlt VD38* **233** [d] *interlinear* impenitentia *SG670* **234** [e] non *korr. aus* non non *BII13* | [f] non pro illo dico, ut roget quis. Omnis iniquitas peccatum est et est peccatum ad mortem *fehlt VD38* | [g] dicam *korr. aus* dico *Bcan4;* dicam *P102; BII13* **237** [h] generatio *korr. aus* genatio *BII13* | [i] *am Rande* Spiritus malus *VD38* **240** [j] filius dei venit et *fehlt SG670; S105* **241** [k] *am Rande* maneamus *VD38* | [l] simus *korr. aus* sumus *V630;* simus *korr. aus* scimus *N442;* simus *P9629; I83; SG670; P102; S105;* scimus *korr. aus* simus *Bcan4;* scimus *VD38; BII13* **243** [m] valde *I83; Bcan4* **244** [n] alterutrum *Bcan4* **245** [o] mercede *korr. aus* merce *SG670;* merce *S105* | [p] festinat *I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* **246** [q] honorem *VD38; P102; BII13* **247** [r] vir *fehlt N442* | [s] lapsus verbo *korr. aus* lapsus *Bcan4* **249** [t] *am Rande* Agitatus vexatus cruciatus *VD38* | [u] dilecti *S105* **250** [v] *am Rande* misericordia *VD38* | [w] quae] que a *VD38* | [x] famulis *korr. aus* famulas *V630;* famulus *VD38; S105;* famulis *korr. aus* famulus *SG670* | [y] *am Rande* tribuenda *VD38* **251** [z] *am Rande* deprecaciones *VD38* | [a] suggessiones *I83* **252** [b] dignanter *korr. aus* dignatur *Bcan4*

243–246 Propter…fructificat] Ecclesiastici XI. 6. 24. **247–249** Beatus…delicti] ibid. XIV. 1. **249–258** Scitote…constituat] Leon. M. ep. 85. c. 3. (1, 1052).

quoque opere[c] et pax christiana reparari[d] et error[e] impius[f] possit aboleri[g]. Et si amplius de talibus aut his similibus aliquid <Bcan4, f. 107v> fuerit deliberandum[h], celeriter[i] ad nos relatio[j] dirigatur, ut pertractata[k] qualitate <VD38, f. 138rb> horum[l] nostra, quid[m] observari debeat, sollicitudo[n] constituat[o]. <N442, f. 67rb> Data VI[p] Kal. August. Constante[q] consule[r].

O93, f. 31ra; V630, f. 69rb; N442, f. 67rb; I83, f. 145ra; VD38, f. 138rb; SG670, p. 292a; P9629, f. 43r; Bcan4, f. 107v; BII13, f. 121va; S105, f. 106v

---

253 [c] opera *korr. aus* opere *P9629;* opera *SG670; S105* | [d] separari *Bcan4;* reparari *korr. aus* separari *P102* | [e] terror *VD38* **254** [f] ipius *BII13* | [g] *am Rande* Destrui *VD38* **256** [h] delaborandum *I83; VD38; Bcan4; P102; BII13* | [i] *am Rande* velociter *VD38* | [j] *am Rande* narracio *VD38* **257** [k] pertractatata *V630* | [l] eorum *Bcan4* **258** [m] qui *I83; Bcan4; BII13* | [n] *am Rande* Diligencia *VD38* | [o] *am Rande* Disponat ordinat *VD38* **259** [p] V *Bcan4* | [q] constanti *korr. aus* constante *Bcan4* **260** [r] conss. *I83; Bcan4; BII13; S105*

259–260 Data…consule] sec. Euseb. vit. c. 1. in libr. pontif.